1.1.3. Analüüsi käivitamine ja töökorraldus

Riskianalüüsi koostamisel:

- määratakse analüüsi eesmärk, tasand ja ajahorisont;
- tuvastatakse ohud ja ohuallikad;
- analüüsitakse ohte ja valitakse edasiseks analüüsiks olulised ohud;
- koostatakse valitud ohtude kohta ohustsenaariumid;
- analüüsitakse ohustsenaariumide võimalikku arengut ja mõju ning tuvastatakse mõjutatud püsivad kriisiülesanded ja kriitilised tegevused;
- tuvastatakse haavatavused, sõltuvused ja võimalikud ahelmõjud;
- hinnatakse ohustsenaariumi realiseerumise tõenäosust ja tagajärgede raskust ning määratakse riskiklass;
- määratakse kriisiplaanis käsitletavad ohustsenaariumid ja olukorra muutust näitavad indikaatorid;
- tehakse järeldused ning määratletakse edasised planeerimisvajadused.

Ohustsenaariumis kirjeldatakse ohuallikat, ohtu, ohu realiseerumise võimalikku arengut, selle kestust ja ulatust ning mõju püsivate kriisiülesannete täitmisele. Sellega kaasnevaid võimalikke häireid või katkestusi püsivale kriisiülesandele. Ohustsenaarium ei pea kirjeldama kõige halvemat mõeldavat sündmust. Ohustsenaariumi koostamisel võib kasutada realistliku raske stsenaariumi põhimõtet. Realistlik raske stsenaarium kirjeldab rasket, kuid usutavat olukorda, mille avaldumine on analüüsi ajahorisonti ja ohukeskkonda arvestades põhjendatult võimalik. Realistlik raske stsenaarium ei ole:

1. kõige halvem teoreetiliselt mõeldav olukord;
2. kõige tõenäolisem igapäevane häire;
3. üksnes varasema sündmuse kordus.

Ohustsenaariumide analüüsimisel hinnatakse vajaduse korral mitme ohu samaaegset või järjestikust realiseerumist ning nende vastastikust võimendumist. Kõikide ohtude kohta ei pea koostama eraldi ohustsenaariumi. Sarnase mõju ja sõltuvusahelaga ohte võib analüüsida ühise stsenaariumi kaudu, kui analüüsi järeldused jäävad arusaadavaks. Ohustsenaarium peab olema piisavalt raske, et tuua esile kriitiline haavatavus, sõltuvused, ressursikonfliktid ja juhtimisvajadus.

Ohustsenaariumi realiseerumise tõenäosust hinnatakse lisa 1, tagajärgede raskust lisa 2 ning riskiklass määratakse lisa 3 alusel. Tõenäosust, tagajärgi ja riskiklassi hinnatakse enne olemasolevate riskikäsitlusmeetmete arvestamist.

Riskianalüüsis ei pea määrama konkreetset meetme- ja planeerimisvajadust. Analüüsi järeldus peab näitama:

1. milline puudujääk või haavatavus vajab käsitlemist;
2. millist tulemust või võimet on vaja;
3. millisesse protsessi küsimus edasi suunatakse;

4. kas küsimus kuulub analüüsi koostaja pädevusse;
5. millise aja jooksul võib lahendamata vajadus riski oluliselt suurendada.

Riskianalüüs annab kriisiplaanile vähemalt käsitletavad ohustsenaariumid, mõjutatud püsivad kriisiülesanded ja kriitilised tegevused ning olulised sõltuvused ja ahelmõjud.

Riskianalüüsis eristatakse faktid, eksperdihinnangud ja oletused ning tuuakse välja olulised teabelüngad. See aitab muuta analüüsi läbipaistvaks ja jälgitavaks ning võimaldab mõista, millised järeldused põhinevad kontrollitud andmetel, millised ekspertide hinnangutel ja millised eeldustel. Lugejal peab olema võimalik mõista, milliste andmete ja oletuste põhjal tõenäosus, tagajärg ja riskiklass määrati. Teabelünkade väljatoomine aitab hinnata analüüsi usaldusväärsust ning suunata vajaduse korral täiendava teabe kogumist või analüüsi ajakohastamist.

Riskianalüüsi tulemusi kasutatakse muu hulgas järgmiste kriisiplaneerimise tegevuste kavandamisel:

1. kriisiplaani koostamisel ja muutmisel;
2. toimepidevuse ja kriisivalmiduse arendamisel;
3. võimevajaduse kindlaksmääramisel;
4. õppuste kavandamisel;
5. eelarveplaneerimisel.

Riigikogu Kantseleile, Vabariigi Presidendi Kantseleile, Riigikontrollile, Õiguskantsleri Kantseleile, Finantsinspektsioonile ja kohtuasutusele on kirjeldatud riskianalüüsi nõuded soovituslikud.

Viimati uuendatud 02.10.2026